

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek

w sprawie **J. B.**

w przedmiocie wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 listopada 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej

z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt III 1 Ko 1998/22,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku – Białej
w postępowaniu wykonawczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r., w sprawie III K 949/20, uznał J. B. za winnego popełnienia występku z art. 207 § 1 k.k. i za to na mocy art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 i art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. w zw. z art. 34 § 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu. Nadto, na podstawie art. 63 § 1 k.k., na poczet orzeczonej kary ograniczenia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 9 września 2020 r. (zatrzymany w

godzinach od 8.55 do 10.00) przyjmując, iż jeden dzień pozbawienia wolności równa się dwóm dniom ograniczenia wolności, uznając karę ograniczenia wolności za wykonaną w wymiarze 2 dni.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze. Skarżący zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary i wniósł o zmianę wyroku poprzez wymierzenie J. B. kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, poddanie go pod dozór kuratora oraz zobowiązanie oskarżonego do pisemnego informowania kuratora o przebiegu próby raz na 3 miesiące.

Wyrokiem z dnia 29 października 2021 r., sygn. VII Ka 617/21, Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, po rozpoznaniu wywiedzionej apelacji, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzoną oskarżonemu J. B. karę ograniczenia wolności podwyższył do 8 miesięcy, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymując w mocy.

W postępowaniu wykonawczym kurator Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej wystąpił do sądu z wnioskiem o zarządzenie wobec J. B. zastępczej kary pozbawienia wolności w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności. Z treści wniosku wynikało, że skazany nie stawiał się na wezwania kuratora i nie było możliwym wyznaczenie mu zakładu pracy, w którym praca społeczna miałaby być przez niego wykonywana.

Po rozpoznaniu wniosku kuratora, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 5 października 2022 r., sygn. III 1 Ko 1998/22, na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. zarządził wobec skazanego wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 miesiąca i 14 dni w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności w wymiarze 2 miesięcy i 28 dni orzeczoną wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie III K 949/20.

Postanowienie to nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się.

We wniesionej na niekorzyść skazanego kasacji, Prokurator Generalny zaskarżając w całości postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary zastępczej pozbawienia wolności, zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 92 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., polegające na pominięciu wynikających z akt sprawy istotnych okoliczności co do treści wydanego wobec J. B. wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt VII Ka 617/21, zmieniającego na jego niekorzyść wyrok

Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 25 maja 2021 r., sygn. akt III K 949/20 i w konsekwencji błędnym przyjęciu, iż skazanemu wymierzono karę 3 miesięcy ograniczenia wolności zamiast 8 miesięcy ograniczenia wolności, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia art. 65 § 1 k.k.w., polegającego na nieprawidłowym - bo sprzecznym z określoną w powyższym przepisie regułą obliczania wymiaru zastępczej kary pozbawienia wolności w zamian za pozostałą do wykonania karę ograniczenia wolności - orzeczeniu wobec skazanego J. B. zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 miesiąca i 14 dni (44 dni), w sytuacji gdy pozostały do wykonania okres orzeczonej wobec skazanego kary ograniczenia wolności obligował Sąd do określenia kary zastępczej pozbawienia wolności w wymiarze 119 dni (3 miesięcy i 29 dni)" i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku-Białej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna.

Podzielić należy stanowisko skarżącego, iż prawomocne postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności należy do grupy orzeczeń zaskarżalnych kasacją nadzwyczajną (art. 521 § 1 k.p.k.). Pogląd ten od lat znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2019 r., V KK 83/18, czy z dnia 21 kwietnia 2022 r., II KK 41/22.

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w zaskarżonym postanowieniu błędnie przyjął, że J. B. została wymierzona kara 3 miesięcy ograniczenia wolności. Uwadze Sądu uszło, że w wyniku rozpoznania apelacji na niekorzyść, Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok poprzez podwyższenie orzeczonej kary ograniczenia wolności do 8 miesięcy. Orzeczenie Sądu wykonawczego obarczone było w konsekwencji rażącym naruszeniem art. 92 k.p.k.

Bezpośrednią konsekwencją tego uchybienia, jak podkreśla autor kasacji, stało się kolejne rażące naruszenie prawa, tj. przepisu art. 65 § 1 k.k.w., który określa reguły dokonywania zamiany kary ograniczenia wolności na zastępczą karę pozbawienia wolności. W sytuacji, gdy skazany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności, sąd zarządza, a jeżeli uchyla się on od świadczenia pieniężnego lub obowiązków orzeczonych na podstawie art. 34 § 3 Kodeksu karnego, sąd może zarządzić wykonanie

zastępczej kary pozbawienia wolności. W razie gdy skazany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania, przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności.

Z akt sprawy wynika, że skazany nie przystąpił w ogóle do wykonywania orzeczonej wobec niego kary 8 miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Wobec dokonanego w wyroku zaliczenia na poczet tej kary 1 dnia zatrzymania i uznania, że okres ten odpowiada 2 dniom kary ograniczenia wolności, skazany winien był wykonać karę w wymiarze 7 miesięcy i 28 dni. W myśl art. 12c k.k.w., w przypadku określenia kary w miesiącach, miesiąc liczy się za 30 dni, zatem do wykonania przez skazanego kary pozostało 238 dni. Kierując się zatem regułą z art. 65 § 1 k.k.w. stanowiącą, że 1 dzień zastępczej kary pozbawienia wolności jest równoważny 2 dniom kary ograniczenia wolności, wymiar orzeczonej zastępczej kary pozbawienia wolności za niewykonaną karę ograniczenia wolności winien wynosić 119 dni (3 miesiące i 29 dni).

Określony w postanowieniu z dnia 5 października 2022 r. przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej wymiar 1 miesiąca i 14 dni (44 dni) zastępczej kary pozbawienia wolności pozostaje więc w ewidentnej sprzeczności z regułą jej obliczania, wskazaną w art. 65 § 1 k.k.w.

Opisane uchybienie miało rażący charakter i w istotny wpłynęło na treść wydanego w dniu 5 października 2022 r. postanowienia. Jak zasadnie zauważa skarżący, w przypadku pozostawienia skarżonego orzeczenia w obrocie prawnym, wobec skazanego J. B. nie będzie można w przyszłości wykonać w całości pozostałej do odbycia kary, ani w formie zastępczej kary pozbawienia wolności, ani w formie ograniczenia wolności.

Jednocześnie zauważyć należy, że z uwagi na charakter popełnionego przez Sąd naruszenia art. 65 § 1 k.k.w., nie jest możliwym wzruszenie wadliwego orzeczenia w trybie art. 24 § 1 k.k.w., ani też nie jest możliwa jego zmiana w trybie art. 13 § 1 k.k.w.

Z tych powodów należało uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Bielsku – Białej do ponownego rozpoznania w postępowaniu

wykonawczym, który zobowiązany będzie do respektowania poczynionych uwag i stosowania obowiązującego prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(K.G.)

[ms]